

ANTHONOMUS QUADRIGIBBUS

I. ORGANISMA APRAKSTS

Nosaukums: *Anthonomus quadrigibbus* Say

Sinonīmi: *Tachypterus quadrigibbus* Dietz

Tachypterellus quadrigibbus Fall & Cockerell

Tachypterellus quadrigibbus magnus List

Tachypterellus consors cerasi List

Sistemātika: Insecta : Coleoptera: Curculionidae

Latviskais nosaukums: Rietumu ābeļu smecernieks

Bayer kods : TACYQU

SAIMNIEKAUGI

Bojā vairākus rožu (*Rosaceae*) dzimtas augļu kokus. Vilkābeles - *Crataegus mollis*, *C. holmesiana*, *C. crus-galli*, *C. punctata*, *C. macrosperma*, *Malus domestica*, *Malus coronaria*, *Prunus serotina*, *P. demissa*, *P. emarginata*, *P. virginiana*, *P. cerasus*, bumbieri, *Amelanchier alnifolia*, *Sorbus* sp.

NORMATĪVIE AKTI

Ministru kabineta 2004.gada 30.marta noteikumu Nr.218 „Augu karantīnas noteikumi” 4.pielikuma A daļas I nodaļas (a) 29.punkts.

EKONOMISKĀ NOZĪME

Anthonomus quadrigibbus ir ļoti nozīmīgs ābeļu un bumbieru kaitēklis. Masveida savairošanās laikā bojāto augļu daudzums sasniedz 50%.

GEOGRĀFISKĀ IZPLATĪBA

EPPO reģions: nav.

Ziemeļamerika: ASV, Kanāda, Meksika.

BIOLOGIJA

Gadā attīstās viena paaudze. Ziemo vaboles zemsegā zem kokiem. Imago atstāj ziemošanas vietas, kad augsnes virskārtas temperatūra sasniedz aptuveni 16°C vai vairāk un tā saglabājas 24 stundas. Intensīva vaboļu izlidošana sākas pie augstākas temperatūras. Pavasarī imago aktīvi pārvietojas, meklējot piemērotāku saimniekaugu. Sākumā tie barojas ar lapu kātiņiem, ziedpumpuriem, pēc tam ar ziediem un beigās ar nelielām sēklotnēm.

Pavasarī, tikko sāk attīstīties augļi, notiek ievērojama vaboļu migrācija no viena saimniekauga uz otru, jo tās dod priekšroku nelieliem augļiem. Vaboles, kas attīstījušās uz *Crataegus* un ābelēm, dēj olas uz tā paša saimniekauga. Ja tuvumā nav šo augu, vaboles pārvietojas uz citiem saimniekaugiem, kas atrodas netālu.

Drīz vien notiek pārošanās un olu dēšana, kas var turpināties pat līdz 60 dienām un vairāk. Vidēji šis periods ilgst 35 dienas, mātītes šajā laika periodā var izdēt vidēji 66 olas.

Olas dēj caurumos, kurus mātīte izveido jaunajos augļos. Vienā lielā ābolā dēj tikai vienu olu. Uz ķirša augļa olas var izdēt tieši kauliņā vai arī augļa mīkstumā. Uz ābeles olas dēj gan sēklotnē, gan augļa mīkstumā.

Embrionālā attīstība ilgst apmēram 7 dienas. Izšķīlušies kāpuri barojas ar augļa mīkstumu, palielinot olu dēšanas dobumu.

Lielākā daļa kāpuru, kas atrodas jūnijā nokritušos ābolos, kā arī ābolos, kas saglabājas uz kokiem, veiksmīgi attīstās.

Kāpuriem ir trīs attīstības stadijas. Iekūņošanās parasti notiek augļos, kas vēl atrodas uz koka. Imago parādās augusta vidū.

IZPLATĪŠANĀS VEIDI

Lokālais: pārlidojumi nelielos attālumos (imago).

Lielos attālumos: ar augļiem (kāpura, kūniņas, imago stadijās).

2. KONTROLES STRATĒGIJA

SIMPTOMI

Sākumā sīki dūrieni un iedobumi uz auglīšu mizas, vēlāk jaunie auglīši deformējas.

Nobriedušiem augļiem bojājuma rezultātā izveidojās brūni plankumi, kuri saplūstot sasniedz līdz 2.5 cm diametrā.

MORFOLOGIJA

Ola: balta, ovāla, pa vienai katrā iedobumā augļa mīkstumā.

Kāpurs: pieaudzis kāpurs 7.5-9.0 mm garš, ķermenis balts vai krēmkrāsā, bez kājām, saliekts, ar neskaidri izteiktiem pauguriem. Galva dzeltena vai brūna, 0.77-0.88 mm plata, apakšžokļi (*maxillae*) brūni vai melni.

Kūniņa: bālgana, vēlāk kļūst tumša, 4.7-5.5 mm gara. Segspārni ar konisku pauguriņu vidū. Gandrīz visi vēdera tergīti ar 4 sariņu pāriem. Uz 9.vēdera segmenta ir izaugums.

Imago: Ķermenis 5.0-11.0 mm garš, smeceri neieskaitot – 2.5-5.0 mm, brūnā krāsā. Dzimumu dimorfisms neskaidri izteikts, mātītes parasti nedaudz lielākas par tēviņiem. Smeceris tievs un garš, 1/3 vai puse no ķermeņa garuma. Pie segspārnu pamatnes ir skaidri izteikts paugurs.

IESPĒJAMS SAJAUKT

Ar citām *Anthonomus* ģints sugām.

Bibliogrāfiskās atsauces:

EPPO CABI, 1997, Quarantine pests for Europe, p.73-77.

